

PAŽYMA
APIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 28 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO DERINIMĄ

Institucijos pavadinimas, rašto data ir Nr.	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie nepriimtas pastabas ir pasiūlymus
Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos (toliau – KAM) 2018-10-26 d. raštas Nr.	Atkreipiame dėmesį į tai, kad KAM vertinimu siūlomų nuostatų įtraukimas į Viešųjų pirkimų įstatymą (toliau – VPI) didina perkančiosioms organizacijoms tenkančią administracinę naštą bei prailgina statybos darbų įsigijimo terminą, todėl šių nuostatų įtraukimas į įstatymą perkančiosioms organizacijoms sukurs papildomą žmogiškųjų resursų poreikį, o dalis prisiimtų įsipareigojimų negalės būti įvykdyti numatytais terminais. Taip pat, KAM vertinimu formalus projektavimo ir rangos darbų pirkimų atskyrimas yra tam tikrais atvejais nenaudingas perkančiosioms organizacijoms. Tais statybos atvejais, kai projektavimas perkamas kartu su ranga ir kuriuose statybos objekto pasirinkimą nulemia būtent rangovo siūlomas ir pasirinktas technologinis procesas, rangovas prisiima didesnę riziką dėl statyb vietės sąlygų ir tampa atsakingas už statinio projektavimo darbus ir dėl to perkančiosios organizacijos gali racionaliau naudoti turimus išteklius bei valdyti prisiimtą riziką.	Argumentai dėl nepritarimo. 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/24/ES dėl viešųjų pirkimų, kuria panaikinama direktyva 2004/18/EB, 46 straipsnio sutarčių skaidymas į pirkimo dalis 1 dalyje numatyta, kad perkančiosios organizacijos gali nuspręsti skirti sutartį atskiromis pirkimo dalimis ir gali nustatyti tokių pirkimo dalių dalyką ir dydį. Išskyrus atvejus, kai sutartis skaidyti į pirkimo dalis yra privaloma pagal šio straipsnio 4 dalį, perkančiosios organizacijos nurodo pagrindines savo sprendimo neskaidyti sutarties į pirkimo dalis priežastis, kurios įtraukiamos į pirkimo dokumentus arba 84 straipsnyje nurodytoje atskiroje ataskaitoje. 46 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad <u>valstybės narės gali įgyvendinti 1 dalies antrą pastraipą įpareigodamos skirti sutartis pagal atskiras pirkimo dalis jų nacionalinėje teisėje apibrėžtinomis sąlygomis ir atsižvelgdamos į Sąjungos teisę</u> . Tokiomis aplinkybėmis taip pat taikoma 2 dalies pirma pastraipa ir atitinkamais atvejais 3 dalis. Pažymime, kad galiojančio VPI 28 straipsnio 2 dalyje numatyta prievolė skaidyti tarptautinį pirkimą į dalis, išskyrus pagrįstus atvejus, todėl Įstatymo projektu siūlomas pakeitimas apimtų tik viešuosius pirkimus, kurie nepatenka į tarptautinius pirkimus ir kuriais perkamos statinio projektavimo paslaugos ir statinio statybos darbai, išskyrus išimtinis atvejus. Pagal Statybos įstatymą statinio projekto vadovas atsako, kad
Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos (toliau – SM) 2018-10-30 d. raštas Nr. 2-14020	Siūlomai keičiamo VPI 28 straipsnio formuluotei nepritariame. Manome, kad statinio statybos darbų ir statinio projektavimo paslaugų pirkimų skaidymo ar neskaidymo į dalis sprendimas turi būti paliktas perkančiųjų organizacijų kompetencijai. Perkančiosios organizacijos, žinodamos visas konkrečias faktines aplinkybes ir pirkimo objekto specifiką, turi turėti galimybę priimti sprendimą, kaip parengti pirkimo dokumentus taip, kad būtų galima įsigyti reikiamų paslaugų ar darbų, racionaliausiai panaudojant tam skirtas lėšas. Priklausomai nuo konkrečių projektų ir/ar jų terminų, perkančiosioms organizacijoms turi turėti galimybę pasirinkti projektų įgyvendinimo strategiją ir eigą.	
AB „Lietuvos geležinkeliai“ (toliau –	VPI 1 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog šio įstatymo tikslas – „užtikrinti efektyvių <...> viešųjų pirkimų atlikimą“. Efektyviausio viešųjų lėšų naudojimo tikslas yra įtvirtintas ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos	

bendrovė) 2018-10-13 d. raštas Nr. 2(DI)-985	<p>2014/24/ES (toliau – Direktyva) preambulės 2 punkte. Siūloma VPI 28 straipsnio projekto pataisa neužtikrintų pagrindinio aptariamo įstatymo tikslo ir paskirties, kadangi perkant statinio statybos darbus ir projektavimo paslaugas skaidant pirkimą į dalis viešųjų pirkimų atlikimas taptų neefektyvus, procesas taptų sudėtingesnis bei ilgesnis, būtų išnaudojama daugiau žmoniškųjų ir finansinių išteklių tokio pirkimo atlikimui, todėl visais atvejais dėl to nukentėtų valstybės biudžetas. Be to, siūloma 28 str. įstatymo pataisa nenumatyta Direktyvoje, todėl nėra jokio teisinio pagrindo siaurinti perkančiosios organizacijos teisės pasirinkti būdą kaip įgyvendinti projektą (pirkti kartu arba atskirai statinio statybos darbus ir statinio projektavimo paslaugas).</p> <p>Statinio statybos darbai ir statinio projektavimo paslaugos šiuo metu yra teikiamos naudojant pasaulinėje praktikoje paplitusias vadinamąsias Geltonąsias FIDIC sutarčių knygas, pagal kurias viešojo pirkimo ir tolimesnio rangos darbų įgyvendinimo metu visi techniniai sprendiniai ir darbų sąnaudos priklauso nuo pačių rangovų pasirinktų techninių sprendimų bei darbų technologijos. Tokiu būdu rangovai suprojektuoja ir pasiūlo užsakovui (šiuo atveju Bendrovei) kur kas geresnius, efektyvesnius ir inovatyvesnius sprendimus, darbų atlikimo būdus, metodus, technologiją, kas leidžia sutaupyti Bendrovės ir Europos Sąjungos skiriamas lėšas konkreto projekto įgyvendinimui, priešingai, nei darbus vykdant pagal Užsakovo suprojektuotų statybos ir inžinerinių darbų statybos sutarties sąlygas, remiantis Raudonąja FIDIC knyga, kuomet rangovams tenka pateikti savo pasiūlymus griežtai laikantis užsakovo parengto ir pateikto techninio projekto.</p> <p>Be kita ko, papildomų, nenumatytų darbų atsiradimo rizika, vykdant sutartį pagal Geltonosios FIDIC knygos sutarties sąlygas, yra mažesnė. Vykdant darbus pagal Geltonąją FIDIC knygą atsakomybė už techninio/techninio darbo projekto kokybę ir sprendinių atitikimą Bendrovės ir teisės aktų reikalavimams tenka išskirtinai jį rengusiam rangovui, kas sumažina techninio/techninio darbo projekto klaidų atsiradimo riziką, mažina teisminių ginčų atsiradimo riziką, be to, darbus įgyvendinant pagal Geltonąją FIDIC knygą atsiradusios klaidos pašalinamos operatyviai, sklandžiai ir be papildomų išlaidų užsakovui. Pažymėtina, kad įgyvendinant projektą remiantis Raudonąja FIDIC knyga, susiduriama su daugybe papildomų darbų ir sutarties pakeitimų, kol užsakovo pasitelkiamas projektuotojas parengia techninį projektą, jam atliekama</p>	<p>statinio projekte būtų įgyvendinti Lietuvos Respublikos įstatymų, kitų teisės aktų, normatyvinių statybos techninių dokumentų ir normatyvinių statinio saugos ir paskirties dokumentų, privalomųjų statinio projekto rengimo dokumentų reikalavimai, todėl statinio statybos rangovas neturi įgaliojimų atsakyti už statinio projektavimo darbus, jo teisė užsiimti statyba ir vykdyti statybą rangos sutarties pagrindu.</p> <p>Pažymėtina, kad perkant statinio projektavimo paslaugas kartu su statinio statybos darbais, statinio projekto vykdymo priežiūrą (kurios tikslas – kontroliuoti, kad statinys būtų statomas pagal statinio projektą ir būtų įgyvendinta statinio projekte sukurta statinio architektūra) atlieka statybos darbų rangovo pasamdytas projektuotojas arba jo subtiekęjas. Tai galimai sąlygoja neobjektyviai vykdomą statinio projekto vykdymo priežiūrą, kurią turėtų vykdyti statinio projekto vadovas, siekdamas užtikrinti tinkamą sprendinių įgyvendinimą, susiklostantys civiliniai komerciniai santykiai tarp rangovo ir projektuotojo panaikina galimybę projektuotojui nešališkai vykdyti veiklą.</p> <p>Viešųjų pirkimo tarnyba projektavimo gairėse rekomenduoja statinio statybos darbus pirkti kartu su statinio projektavimo paslaugomis tik išimtiniais atvejais, kai kitaip racionaliai naudodama lėšas perkančioji organizacija nepasiektų reikiamo rezultato, kai perkančioji organizacija neturėdama statinio projekto gali aiškiai, tiksliai, nedviprasmiškai apibrėžti pirkimo objektą (statybos darbus): kiekius, naudojamas medžiagas ir pan., kai statybos darbus atliekantis tiekėjas prisiima atsakomybę už statinio projektą ir atliekamus statybos darbus.</p> <p>Pažymėtina, kad Tarptautinės inžinierių konsultantų federacijos (toliau – FIDIC) nuostatos neprivalomos, jas rekomenduojama taikyti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. rugpjūčio 18 d. įsakymu Nr. 260. Statybos techninio reglamento STR 1.06.01:2016 „Statybos darbai.</p>
---	---	--

	<p>ekspertizė, gaunamas statybą leidžiantis dokumentas, užtrunka daug laiko, todėl techninio projekto klaidos, trūkumai, kurie paaiškėja tik rangos darbų metu labai pailgina ir pabrangina paties projekto įgyvendinimą.</p> <p>Įgyvendinant sutartis pagal Geltonąją FIDIC knygą mažėja teisminių ginčų projekto vykdymo metu – techninio projekto klaidas taiso pats rangovas, kuris parengė techninį projektą ir pagal jį atliko rangos darbus. Tuo tarpu, įgyvenant rangos darbus pagal Raudonąją FIDIC knygą – rangovas neprisiima atsakomybės už techninio projekto klaidas, kurias reikia įrodyti, kad padarė projektuotojas. Kyla ilgas teisminis ginčas - ar rangovas, teikdamas pasiūlymą rangos darbų pirkime, turėjo ir galėjo numatyti techninio projekto klaidas dar pirkimo metu, ir dėl jų kreiptis į užsakovą patikslinimo, ar klaidos kilo dėl projektuotojo atsakomybės, kad netinkamai suprojektavo, o galbūt užsakovo atsakomybė, kad netinkamai pateikė užduotį projektuotojui. Kol teisme aiškinamasi kieno tai: rangovo, ar projektuotojo, o galbūt užsakovo atsakomybė - negalima užbaigti rangos darbų, taigi, vėluoja projektas, todėl iškyla grėsmė prarasti Europos sąjungos fondų skirtą finansavimą.</p> <p>Vertinant laiko sutaupymo aspektu, vykdant darbus pagal Geltonąją FIDIC knygą techninis ir darbo projektai gali būti rengiami lygiagrečiai ar vienu etapu, todėl trumpėja Projekto įgyvendinimo terminai. Įvertinant tai, jog nuo techninio projekto parengimo iki darbų pradžios yra trumpas laiko tarpas, pasikeitus esamai situacijai, rizika, jog turės būti keičiamas techninis projektas, sumažėja. Taip pat pasirenkant vykdyti darbus pagal Geltonąją FIDIC knygą eliminuojamos vieno objekto pirkimo viešųjų pirkimų procedūros, kurių terminas paprastai yra nuo 6 iki 9 mėnesių, t.y. perkant darbus pagal Geltonąją FIDIC knygą trumpinamos pirkimo procedūros, atsisakant atskirų statinio statybos darbos ir statinio projekto paslaugų pirkimo procedūrų.</p> <p>Vertinant pagal pirkimo objekto specifiką, Projektą įgyvendinant pagal Geltonąją FIDIC knygą, techniniai sprendiniai ir darbų sąnaudos priklauso nuo paties rangovo pasirinktos darbų technologijos. Viešųjų pirkimų metu dėl rangos sutarties sudarymo tiekėjai varžosi tarpusavyje, teikia konkurencingesnius pasiūlymus, siūlydami ne tik darbus atlikti pigiau (priešingai nei pasitaiko perkant darbus, vadovaujantis Raudonąją FIDIC knygą, kai rangovai naudoja pigesnes ir galimai ne tokias kokybiškas medžiagas - kyla rizika, kad nukentės statinio kokybė: parenkami sprendiniai,</p>	<p>Statinio statybos priežiūra“ 2 punkte nustatyta, jeigu konkursai statybos darbams pirkti (statybos darbai ir statinio projektavimo darbai finansuojami (visiškai arba iš dalies) iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir kitų tarptautinės finansinės paramos lėšų) vykdomi pagal FIDIC nustatytas konkurso procedūras arba kitų tarptautinių organizacijų specialiąsias pirkimo procedūras, statybos rangos sutartys parengiamos ir sudaromos naudojantis FIDIC arba kitų tarptautinių organizacijų standartinėmis statybos sutarčių sąlygomis. FIDIC arba kitų tarptautinių organizacijų standartinių sutarčių sąlygos <u>taikomos</u> atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių įsipareigojimus ir <u>įvertinus Lietuvos Respublikos civilinio kodekso ir kitų Lietuvos Respublikos statybą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus</u>.</p> <p>Įstatymo projekte numatyta, kad perkančioji organizacija gali neskaidyti pirkimo objekto į dalis, kai perkami statinio statybos darbai ir statinio projektavimo paslaugos, kai pirkimo dokumentuose pagrindžia, kad dėl to sumažėtų tiekėjų konkurencija, pirkimo sutarties vykdymas taptų per brangus ar sudėtingas techniniu požiūriu, skirtingų pirkimo objekto dalių įgyvendinimas būtų susijęs ir perkančioji organizacija privalėtų koordinuoti šių dalių tiekėjus, o tai keltų riziką netinkamai įvykdyti pirkimo sutartį, ar nurodo kitas pagrįstas aplinkybes, kodėl netikslinga skaidyti statinio statybos darbų ir statinio projektavimo paslaugų pirkimą į dalis. AM nuomone, ši nuostata leistų perkančiosios organizacijoms neskaidyti pirkimo objektą į dalis, kai perkami statinio statybos darbai ir statinio projektavimo paslaugos, vykdant supaprastintus pirkimus ir (ar) valstybei svarbius projektus ir (ar) Europos Sąjungos lėšomis finansuojamus projektus, kai jie įgyvendinami pagal visuotinai pripažintas sąlygas ar modelius.</p> <p>Įstatymo projektu įtvirtinus prievolę skaidyti pirkimo objektą į</p>
--	---	--

	<p>pasižymintys mažesniu ilgaamžiškumu, didinantys būsimas eksploatacines sąnaudas ir pan.), bet ir siūlydami užsakovui pažangesnes technologijas ir patikimesnes medžiagas, galinčias ne tik sumažinti rangos darbų kainą, bet ir garantinės priežiūros kaštus. Geltonos FIDIC knygos atveju- pirkimo metu rinkoje dalyvaujantys tiekėjai renkasi sau patogius ir kuo racionalesnius sprendinius įgyvendinti Užsakovo pateiktą užduotį, todėl ne veltui plačiai Geltonosios FIDIC sutarties taikymas vadinamas „nuo idėjos iki rakto“. Be to, remiantis atliktais tarptautiniais skaičiavimais : Geltonosios FIDIC sutarties pagrindu įgyvendinami projektai yra 33,5 proc. trumpesnės trukmės nei Raudonosios FIDIC sutartys, statybos remiantis Geltonąja FIDIC sutartimi trunka 12 proc. trumpiau ir yra net 6,1 proc. pigesnės.</p> <p>Apibendrinus manome, kad įstatymiškai įtvirtinus įpareigojimą statybos darbų ir projektavimo paslaugų pirkimus skaidyti į dalis, sutarties vykdymas visais atvejais techniniu požiūriu taptų per daug sudėtingas ir ženkliai brangesnis. Todėl siūlomos VPI pataisos ne tik nesuderinamos su paties įstatymo tikslais ir paskirtimi, bet ir su pagrindiniu viešųjų pirkimų tikslu – racionaliai naudojant lėšas įsigyti perkančiosios organizacijos poreikius ir tikslus atitinkantį pirkimo objektą. Įtvirtinus tokią nuostatą perkančiosios organizacijos netektų galimybės naudotis FIDIC Geltonosios knygos sutarčių sąlygomis, kai atliekami darbai dėl sudėtingesnio pirkimo objekto pobūdžio (nepasikartojančios darbų rūšys, individualūs technologiniai sprendimai ir pan.) negali būti detalai aprašomi, pamatuojami ir įvertinami prieš skelbiant viešąjį pirkimą. Tokiu būdu dalis perkančiųjų organizacijų neturėtų galimybės racionaliai ir efektyviai naudodama lėšas įsigyti jos poreikius atitinkančio pirkimo objekto, o tai ne tik pažeistų jų teisėtus interesus, bet ir padidintų valstybės išlaidas vykdant viešuosius pirkimus, taip pažeidžiant racionalių lėšų naudojimo principą.</p>	<p>dalis, kai perkami statinio statybos darbai ir statinio projektavimo paslaugos, būtų užtikrinta, kad</p> <ul style="list-style-type: none"> – perkančioji organizacija (statytojas) galėtų kontroliuoti rengiamo projekto kokybę, nes projektuotojas atstovautų jos interesams, su projektuotoju aptartų ir į projektą įtrauktų geriausius techninius sprendinius, aiškiai nustatytų kokybinius ir techninius reikalavimus, medžiagoms ir jų kiekiams, pasirinktų racionaliausius sprendimus būsimo statinio eksploatacijai; – statybos darbų konkurso metu rangovams būtų mažiau galimybių taupyti kokybės sąskaita, pasiūlymų vertinimas būtų paprastesnis ir, tikėtina, mažesnė skundų ir teismų rizika; – statinio projektavimo eigoje būtų išsprendžiami visi su žemės nuosavybe ar servitutais susiję klausimai, poveikio aplinkai vertinimo (PAV) atrankos ar poveikio visuomenės sveikatai vertinimo (PVSV) procedūros, projektavimo proceso pabaigoje gaunamas statybos leidimas, kurį perkančioji organizacija galėtų pateikti su viešojo pirkimo konkurso dokumentais statybos darbams pirkti. Statybos darbų rangovui laimėjus viešųjų pirkimų konkursą, nebūtų papildomų trikdžių iš karto pradėti statybos darbus ir juos baigti sutartyje numatytu laiku; – statinio projektavimo eigoje būtų atliekami detalūs topografiniai ir inžineriniai-geologiniai tyrinėjimai, sumažinama papildomo finansavimo ir (ar) laiko dėl nenumatytų fizinių aplinkybių rizika; – perkančioji organizacija (statinio projektuotojo užsakovas – statytojas), pasirinkusi statybos darbų rangovą, galėtų siekti techniniame projekte numatytos kokybės. <p>Perkant statinio projektavimo paslaugas kartu su statinio statybos darbais, tiesioginis statinio projektuotojo užsakovas (statytojas) yra statybos darbų rangovas, todėl projektuotojas priverstas atstovauti rangovo interesams – kaip ir ką projektuoti, kokias medžiagas ir jų kiekius naudoti. Rangovas</p>
Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos (toliau – Kelių	<p>Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos (toliau – Kelių direkcija) išnagrino pateikto VPI Nr. I-1491 28 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Projektas). Projekte siūlomai 28 straipsnio naujo 3 punkto formuluotei nepritariame. Manome, kad numatyta prievolė skaidyti statinio darbų ir statinio projektavimo paslaugų pirkimą į dalis paprastojo remonto atveju, sukeltų neigiamų pasekmių sava laikui kelio remontui. Atkreipiame dėmesį į tai, kad Projekte numatyti objekto pirkimo neskaidymo išimties atveju kriterijai „brangus“, „sudėtingas techniniu požiūriu“, „objekto</p>	

<p>direkcija) 2018-10-22 d. raštas Nr. 1- 10170</p>	<p>dalių įgyvendinimas būtų susijęs“ ir „nurodo kitas pagrįstas aplinkybes“ yra nepakankamai apibrėžti, sudarantys pagrindą juos traktuoti skirtingai, ginčyti. Kelių direkcija siūlo tikslinti kriterijus, kuriais vadovaujantis būtų galima netaikyti pareigos skaidyti statinio statybos darbų ir statinio projektavimo paslaugų pirkimą, bei įtraukti išimtį dėl pirkimo objekto skaidymo į dalis netaikymo supaprastintiems pirkimams (smulkaus remonto).</p>	<p>dažniausiai suinteresuotas kuo pigiau pastatyti, todėl projektinius sprendinius pirmiausiai „aprobuoja“ rangovas ir tik tada teikiami perkančiajai organizacijai. Rangovas dažniausiai visada pasirinks pigiausią projektuotojo pasiūlytą variantą. Rangovo pasirinktas pigiausias variantas dažniausiai perkančiajai organizacijai nėra pats kokybiškiausias ir racionaliausias eksploatacijos požiūriu. Viešųjų pirkimų patirtis rodo, kad rangovas visus projektavimo etape išskylančius trikdžius stengiasi išnaudoti savo sutarties baigimo laiko pratęsimui ir (ar) papildomiems darbams (už papildomą atlygį) gauti, todėl galimai perkant statinio projektavimo paslaugas kartu su statinio statybos darbais, pratęsiama viešųjų pirkimų sutartis ir nukeliamas sutarties įvykdymo terminas.</p>
---	--	---

Aplinkos ministras
Kęstutis Navickas
2018-10-31

Teisės ir personalo departamento
direktore
Agnė Jakstienė
2018-10-31